

Hälsning

FRÅN FÖRSAMLINGSFAKULTETEN • 1/2025

Lärd för att lära

Lärd för att lära

Av Jakob Appell, Hälsnings redaktör

”Att frukta Herren är början till vishet, att känna den Helige är förstånd.” (Ords 9:10)

Loch med att Jonatan Ådahl försvarade sin doktorsavhandling vid Åbo Akademi (framsidesbild) har Församlingsfakulteten fått sin första disputerade lärare i Gamla testamentets exegetik – en verklig milstolpe i vår drygt trettioåriga historia! Jonatans gedigna kunnande bidrar inte bara till bibelundervisningen på fakulteten utan också till den saklighet och noggrannhet i sökandet efter kunskap och sanning som en akademisk avhandling fordrar. Ändå stannar det inte där, varken för Församlingsfakulteten eller för Jonatan. Akademisk teologi måste, enligt vår uppfattning, stå i relation till allvetande Gud som gör sin heliga vilja känd genom Bibeln. För att kunskapen inte ska ”upplåsa” (1 Kor 8:1) utan bli till ”helig vishet” i Guds tjänst måste gudsfruktan vara studiets början och mål. ”Att frukta Herren är början till vishet, att känna den Helige är förstånd.” (Ords 9:10) Då måste Ordet få döma hjärtats uppsåt och motiv, som det står i Hebreerbrevet 4:13, men framför allt leda den som håller fast vid Ordet tills ”Morgonstjärnan” (2 Petr 1:19) går upp som på en mörk plats (tänk på hjärtats uppsåt och motiv!). Morgonstjärnan är Jesus själv som med sin nåd och sanning både lyser upp och skingrar mörkret i en människas liv. När det får ske föder ett noggrant och ivrigt forskande i Skriften, som de fromma i Berea ägnade sig åt (Apg 17:11), både ödmjukhet och frälsningsglädje, en glädje som smittar av sig när bibelforskning blir till bibelundervisning för andra.

Vi på Församlingsfakulteten sällar oss till Jonatans gratulanter, och tackar Gud för en skicklig bibelforskare som inte bara ställt liv och verk i Guds tjänst utan också blivit en uppskattad med-

arbetare och lärare i Gamla testamentets exegetik och hebreiska på FFG. Om Jonatan kan det sägas att han är *lärd* (av Gud) *för att lära* (andra), vilket knyter an till ett annat ärende med detta nummer av *Hälsning* (se s. 12). Jesus manar oss att be skördens Herre sända arbetare i skörden (Matt 9:38). Låt oss inte förtrötta i den bönen. Om då någon av bönhörelserna ser Församlingsfakulteten som en plats för att *lära* – nya möjligheter till teologiska studier i höst! – så är det vår bön att lärdomen får komma till sin rätt och bli ett redskap i Herrens hand när han bygger upp sin kyrka, sina tjänare, och sina vittnen som når ut med evangelium till jordens yttersta gräns. Det sker inte minst när vi som är satta att undervisa

och vägleda andra förblir läraktiga lärjungar själva: ”Herren väcker var morgon mitt öra, han väcker det till att höra på lärjungasätt.” (Jes 50:4)

Det är vår förhoppning att *Hälsnings* läsare vill fortsätta att också 2025 stå med i arbetet på ”församlingarnas fakultet” genom regelbundna gåvor och förböner, genom att vara med på arrangemang och verka för att fakulteten märks i församlingarna, och genom att uppmuntra ”prästämmen” eller andra teologiintresserade att överväga studier på just Församlingsfakulteten. Tillsammans tjänar vi Kyrkans Herre med våra olika gåvor och förmågor.

V I D
M A

Tack för uthålligt stöd till Församlingsfakulteten!

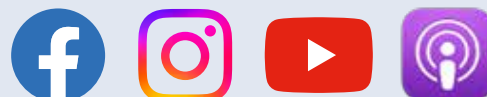
PlusGiro: 6 40 60-7
BankGiro: 622-5387
Swish: 123 100 84 57

Hälsning ges ut av
Församlingsfakulteten
Ekmansgatan 3
411 32 Göteborg
Tel: 031-778 35 40
E-post: info@ffg.se
Hemsida: www.ffg.se

Ansvarig utgivare:
Torbjörn Johansson
Redaktion:
Jakob Appell (redaktör)
Marie Persson (red.sekr.)

Följ oss på sociala medier:

”Lär du inte dig själv?” (Rom 2:21)

Av Timo Laato, lärare i NT och homiletik

Vår tid tycks förakta lära som skiljer rätt från orätt och tillbakavisar allt som är fel. Protesterna tar aldrig slut om det gäller synden som blivit rådande i samhället eller i kyrkan. Toleransen förbyts i intolerans. Hela mediamaskineriet går till anfall för att talet om ”syndernas tillåtelse” åter skall ljuda ljuvligt försoffande och sövande i folkets öron. Här måste den rätta läraren bära sitt kors och fortsätta med sin bibliska förkunnelse trots allt motstånd.

Samtidigt måste man framhålla att predikandet av den rätta läran inte räcker. Inte ens när denna värld irriterar sig. Om förkunnaren inte lever som han lär urholkas det avsedda verket. Paulus frågar judarna: Du som undervisar andra, lär du inte dig själv? (Rom 2:21) Han fortsätter med liknande frågor: Du som predikar helt korrekt, varför lever du i strid med dina egna ord? (Rom 2:22–23) Ett hemligt liv i synd kan inte döljas, utan behöver bekännas. Till slut avslöjas ändå allt på den yttersta dagen. Inga skådespelartalanger i världen kan med tiden dölja en klyfta mellan lära och liv.

Jag skriver detta som en syndare som själv förtjänar att förkastas. Vi kan inte bli av med vår ondska, men dess medvetna fördöljande, de vita lögnernas utbredande och halvsanningarna, drar Guds fruktansvärda vrede över oss. ”Ty tiden är inne för domen, och den börjar med Guds hus” (1 Petr 4:17). I ärlighetens namn måste jag säga till

mig själv och andra att rollspel i kyrkans teater inte fungerar. Gud delar inte ut några Oscarspriser på den yttersta dagen, men vill i stället nu under nådetiden förlåta oss vår amatörmässiga andlighet. Jag skulle säkert stå främst i kön till helvetet om jag skulle dömas efter min förtjänst. Det vore dårskap att bli kvar i en sådan andlighet som man i förväg vet leder till undergång.

Låt oss vända åter till den enkla barnaläran. I sin Lilla Katekes vägleder Martin Luther oss till att i sanning be ”Fader vår”. I de tre första bönerna fäster han gång på gång uppmärksamheten inte *endast* på läran utan *också* på livet:

Hur helgas Guds namn? ”När Guds ord lärs rent och klart och vi *lever därefter heligt som Guds barn*; det giv oss, käre himmelske Fader! Men den som lär och *lever annorlunda* än Guds ord lär, han *ohelgar* bland oss Guds namn; härför bevara oss, o himmelske Fader!”

Hur kommer Guds rike till oss? ”När vår himmelske Fader ger oss sin helige Ande, så att vi genom hans nåd sätter tro till hans heliga ord och så *lever i Gud* här i tiden och sedan i evigheten.”

Hur sker Guds vilja? ”När *Gud bryter och förhindrar all ond vilja och alla anslag av djävulen, världen och vårt eget kött*, vilka inte tillåter, att vi helgar Guds namn och att hans rike kommer till oss ...”

Klarare kan väl saken inte sägas. Gå du och gör det samma! Naturligtvis av Guds nåd och i hans kraft.

Inga skådespelartalanger i världen kan med tiden dölja en klyfta mellan lära och liv.

Tips på Youtube!

Nyligen har inspelningar från Nordeuropeiska Lutherakademins konferens ”Judarna, Israel & Kyrkan” 14–16 november 2024 laddats upp på Församlingsfakultetens Youtube-kanal. Sök på ”Församlingsfakulteten” på Youtube, och klicka på ”Prenumerera” för att få notis om när nya filmer läggs ut.

En annan Youtube-kanal där FFG-lärare medverkar och svarar på unga människors frågor är ”Kyrkliga Förbundet Unga” (finns även som ”reels” på Instagram).

Save the date!

Årets **sommarbibelskola för unga vuxna** (16–30 år) på FFG äger rum 7–9 augusti, i samarbete med Kyrkliga Förbundets unga. Mer information kommer, håll utkik på hemsidan:
www.ffg.se/sommar2025

Ny teologie doktor i Gamla testamentets exegetik på Församlingsfakulteten

Jonatan Ådahl har sedan 2021 varit lärare i Gamla testamentets exegetik och hebreiska på Församlingsfakulteten och försvarade framgångsrikt sin avhandling vid Åbo Akademi hösten 2024. Nedan följer en rapport från disputationen från en av de närvarande, Niklas Antonsson som är lärare i kyrkohistoria på FFG, och Jonatan Ådahls inledningsföredrag från disputationen, hans lectio praeursoria (något bearbetad för läsvänlighet).

Den 29 november 2024 var det dags för årets sista disputation i teologi vid Åbo Akademi. Disputanden hette Jonatan Ådahl och han lade fram sin avhandling *Adam Outside Genesis: Connecting Texts: Three Studies on Rabbinical Reception of Adam*. Disputationen ägde rum ett stenkast från Åbo domkyrka i det Teologiska annexet där de teologiska ämnena vid Åbo Akademi huserar. Som kustos för tillställningen hade dekanen utsett Antti

Laato, professor i gammaltestamentlig exegetik med judaistik. Laato har varit Jonatans handledare under doktorandtiden. Opponenten var den inom judaistiken meriterade professorn emeritus Günter Stemberger från Wiens universitet.

När domkyrkoklockan hade slagit kvart över tolv inleddes disputationen genom att kustos öppnade tillställningen, varefter Ådahl höll sin lectio praeursoria – det inledningstal där disputanden ges

möjlighet att själv få lägga ut texten och förse åhörarna med en kort introduktion till sin avhandling. Under den ca 15 minuter långa *lection* som hölls på svenska, inbjöd Ådahl lyssnarskaran att reflektera över associationens möjligheter på ett generellt plan och knöt sedan samman sitt resonemang med de antika rabbinernas metoder för texttolkning.

Efter *lection* gjorde Stemberger i egenskap av opponent en kort sammanfattning av avhandlingen varpå själva diskussionen mellan respondenten och opponenten följde. Diskussionen skedde på engelska. Stemberger avfyra ett inledningsvis ett ganska massivt frågebatteri om allmänna frågor kring den antika judendomen och antika judiska texter. Han ställde också frågor om nyttan för en teolog att ha god kännedom inom den antika judendomen. Successivt kom diskussionen allt mer att handla om avhandlingstexten som sådan. Ådahl lyckades trots opponentens stundtals utmanande frågeställningar att svara och försvara sig väl. Efter ca halvannan timmes diskussion och efter drygt två timmars disputation var tillställningen över och respondenten kunde dra en lättnadens suck.

Till de närvarandes belåtenhet serverades direkt efter disputationen kaffe och tårta i det med takmålningar utsmyckade så kallade runda rummet beläget i den intilliggande byggnaden. Livliga samtal tog vid och rundade på ett naturligt sätt av denna högtidsdag. En dag som FFG, men också Åbo Akademi och inte minst disputanden och hans familj har all anledning att glädja sig åt. Grattis!

Nordiska
Lutherhjälpen

”mina minsta”

Bistånd som utgår från evangeliet och ser till hela människan i vardag och katastrof.

Plusgiro: 62 86 94-2
Swish: 123 32 08 725

Lectio praecursoria: "Connecting dots" – Association i texttolkning

ÄRADE KUSTOS, ärade opponent, ärade åhörare.

Inledning

Association var är du? — Vad är kopplingen? Vad är associationen? Hur är något sammankopplat med något annat och varför. Det är många gånger exegetens ibland utsagda fråga. "Hur hänger detta samman?" "Vad är länken?" – eller, "vilken är den saknade länken?"

Sökande efter länkar, kopplingar, associationer är många gånger det som sker när en text ska tolkas. Men faktum är att sammankoppling är en självklar del av livet för människan (אָדָם [*ādām*]/ Adam) på alla hans eller hennes plan i livet under solen. I viss utsträckning skulle vi kunna säga att sammankoppling eller frågan om kopplingen är förbunden med själva sökandet efter mening. "Vad betyder det?" eller "Vad betyder detta?" är för många den stora livsfrågan. I vårt sökande efter mening försöker vi förstå hur allt hänger samman, vi försöker på alla plan, så att säga "to connect the dots" – att koppla samman punkterna.

Men, vad är en koppling? Vad är en association? Det kan synas självklart, men just det självklara är värdefullt att stanna upp inför och reflektera över. – Men vad har detta med Adam och rabbinernas texttolkning att göra?

Det självklaras roll

Först behöver vi säga något om det självklaras roll. Anders Nygren skrev en berömd artikel i början av 1940-talet, "Det självklaras roll i historien". Nygren menar att varje period i historien har något (eller möjligen flera saker) som är så uppenbara och självklara att de tas för givna och så att ingen diskuterar dem, men som ändå påverkar allt. Historikerns strävan är därför att avslöja det självklara. Vad är en självklar sak, en självklarhet? Jo, det är något som tas för givet och som anses vara så självklart att det inte behöver någon förklaring eller ens diskuteras.

Nygren beskriver de två saker som behövs för att genomföra en historisk studie, nämligen avstånd och kongenialitet/själsfrändskap, vi skulle förenklat kunna säga närhet. Om avstånd saknas och närheten är för stor så har historikern tagit till sig och gjort de självklara förutsättningarna (om det som studeras) till sina egna. Det följer då att både forskarens eget perspektiv och det historiska går förlorade. Saknas däremot kongenialitet och en gemensam syn (överensstämmelse), d.v.s. avståndet är för stort till det som ska studeras, då finns det risk för anakronismer. Det innebär att historikern tar med sig sin egen tids självklara förutsättningar och projicerar dem på undersökningsmaterialet. Objektet tolkas följaktligen enligt en felaktig uppsättning av förutsättningar. Garantin mot detta är enligt Nygren "materialets motspänstighet", eller "envisheten hos fakta" där materialet vägrar att passa in i fel mönster men omvänt ger sig när den behandlas enligt de rätta förutsättningarna, och det är först då som fakta passar och allt faller på plats.

När man byter miljö, antingen geografiskt, kulturellt, idémässigt, textstudiemässigt blir det tydligt att förutsättningarna har förändrats och att det som tidigare var självklart inte längre är det och det som nu är självklart, det förstår man inte. Men hur förklarar man något, som är självklart, för någon som det inte är självklart för? Jo, man försöker visa hur punkterna är sammankopplade. Vilket kan visa sig vara mer eller mindre svårt beroende på sammanhanget och saken.

Association i texttolkning

Rabbinernas metod

Under åren av sökande och grävande i de rabbiniska texterna och deras tolkningar av den hebreiska bibeln så har det framträtt ett mönster, ett nätverk av associationer och kopplingar runt Adam, som i mångt om mycket tett sig fungera på ett självklart sätt för den antike tolkaren och läsaren. I detta nät-

verk av associationer runt Adam så kommer Adam att spela många olika roller i syfte att framhäva de poänger som den antike författaren ville förmedla. Med Nygrens ord så har dessa tolkningar och motiv spelat det "självklaras roll". Men även sättet som tolkningen skedde på, själva "metoden" för tolkningen har också utövats och utförts i någon mån på ett självklart sätt.

Huvudprincipen har varit nyckelordsassociation. Vissa ord har i sig varit nyckeln eller portalen till en eller flera andra passager som använder samma begrepp. Om jag säger "Den blomstertid nu kommer", kanske till en viss melodi, så har jag för er som delar mina referensramar skapat en koppling, en portal till en annan text, plats eller tid. Detta blir ju tydligt när det rör sig om ett ovanligt ord eller en ovanlig fras, men om det är "vanligt/vanliga ord" varför skulle de då koppla till vissa ställen och inte till andra? Då träder nästa huvudprincip fram på banan, nämligen den tematiska associationen. D.v.s. att samma ämne eller sak behandlas. Den tematiska kopplingen gallrar de relevanta associationerna från de oviktiga. Så är det vanligen i dessa tolkningar.

De texter som citerats som bas för de olika Adam-tolkningarna har innehållit nyckelord som kan anknyta texten till skildringen i 1 Mosebok kap 1-5 och vidare även till andra texter citerade i samma tolkning. Antingen i citatet självt eller i sammanhanget av citatets källa. Alternativt så har nyckelorden som kopplar till de första kapitlen i 1 Mosebok, använts i den rabbinska presentationen runt omkring citatet. Genom dessa kopplingar så har det framträtt mönster, nätverk av associationer runt Adam, vilka sammanfattas övergripande i all korthet nedan.

Associationer och kopplingar specifikt kring Adam

Adam skildras på ett självklart sätt som vis. Adams handling att namnge djuren, ja akten att kalla något vid dess rätta namn ses som ett säkert tecken på utövande av vishet. Genom detta gör Adam något som änglarna inte kan. Adam kan namnge sig själv, ja han kan till och med namnge Gud. Till detta med Adams vishet så kopplas även en strålande härlighet på. Det lyser och gnistrar om den vise Adam och Adams härlighet träder fram. Adam jämförs med Israel och han beskrivs som den förste israeliten, Israels förfader som förebådar vad som komma skall med Israel. Adam skildras såsom Israel, vilket om-

vänt innebär att Israel symboliserar en ny mänsklighet. Israel jämförs med Adam. *Men liksom Adam har de brutit förbundet, de har svikit mig där* (Hos 6:7). På följande sätt kan parallellen framställas i Genesis Rabbah: (Adam): Precis som jag ledde Adam in i Edens trädgård och befallde honom, och han överträdde mitt bud, varefter jag straffade honom genom bortskickande och utvisande och beklagade honom med "hur!" (*'ēkāh*) – (Israel): Så tog jag också hans ättlingar till landet Israel och befallde dem, och de överträdde mitt bud, och jag straffade dem genom att skicka dem bort och utvisa dem, och jag beklagade dem med "hur!" (*'ēkāh*). Detta kan till en början vara ovant när vi är vana vid att se på Adam universellt som representerande alla människor och inte partikulärt som representerande Israel.

Adam skildras som den förste kungen och härskaren. Detta kanske är lättare för oss att se. (*uppfyll jorden och lägg den under er. Råd över havets fiskar, himlens fåglar och alla djur som rör sig på jorden.* [Gen 1:28]). Adam kan skildras som den förste prästen. Detta hänger indirekt ihop med synen på Adam som den första Israeliten. Adams vishet och Adam som kung kan vara kombinerat. T.o.m. så att Salomon skildras som en ny Adam. Då kan Adam speglas i skildringarna av Salomo – och Salomo kan speglas i beskrivningarna av Adam. Adam kan skildras som en avfalling som inte höll förbundet. Här fungerar Adam istället som ett avskräckande exempel. Han gör sig själv till en *min* (hebr.), d.v.s. en heretiker, en avfalling, ja i princip en hedning, när han döljer och vänder sin omskurenhet och gör sig till en o-omskuren. Denna syn förutsätter Adam som omskuren, vilket förmodligen hänger ihop med synen på Adam som den förste Israeliten.

Änglarnas motstånd mot Adam och det att han skapas är ett återkommande fenomen. De välkända orden från Psaltaren 8, "vad är då en människa att du tänker på henne, en människoson att du tar hand om honom?" (v. 5), fungerar som ett citat ur änglarnas mun, där änglarna riktar kritik mot Gud som tänker skapa människan. Detta tema återkommer i olika kombinationer tillsammans med Adams vishet och härlighet och Adam som kung (*allt har du lagt under hans fötter*, även änglarna). Psalm 8 tycks i den rabbinska tolkningsvärlden vara fylld av spänningar mellan änglarna och Adam.

Dessa mönster av tolkningsassociationer kan sedan triggas i de rabbinska tolkningarna genom nyckelord och teman till texter som i sig innehåll-

ler potential för dessa tolkningsassociationer runt Adam. Ibland förekommer bara ett mönster, ibland är det flera i kombination.

Association som ett generellt sätt att tänka

Men associationernas mönster och roll finner vi inte bara i rabbiniska tolkningar från senantiken. Vi möter det varje dag. Vi kan ta reklam som ett enkelt exempel. Reklam kan beskrivas som presentationen av en produkt, men det är den starka associationen som reklamen bygger på och hämtar sin näring ifrån som i själva verket "säljs" och lockas med. Den starke mannen står på bryggan och skådar majestätiskt mot solnedgången (han är nyrakad). Kopplingen mellan mig och berättelsen/reklamen blir själva saken som säljs. Det jag vill ha är berättelsen som produkten är förknippad med, det är det som jag tror att jag får. Men så sitter jag där med en rakhyvel.

Associationen eller kopplingen sker eller händer vare sig man vill det eller inte. "Jag kom att tänka på", "det påminner mig om" ... tankepilen far i väg eller tanketåget avgår från plattformen. Man kan inte styra det, det bara händer. Associationer på flera sätt, men som alla har det gemensamt att två saker kopplas samman. Vi kan ta upp de tre huvudsakliga:

1. *Gemensam egenskap*: två saker har något gemensamt, d.v.s. de delar någon egenskap eller något karaktärsdrag. Frågan är vilka?

2. *Erfarenhet*: just för mig har dessa två saker förekommit invid varandra, utan att de egentligen är förbundna. Men i min erfarenhet så hör de ihop.

3. *Saknad länk*: två saker har kopplats samman via en tredje, nu saknad länk. A har inget gemensamt med B. Men A har en koppling till X. X i sin tur har en annan koppling till B. A kopplar till X, som också kopplar till B. Med tiden försvinner X, men nu kan A koppla till B via den gemensamma (nu bortfallna) nämnaren X.

$A \neq B$ $A - X$ $X - B$ $A - X - B$ $A - (X) - B$ $A - B$

Faktum är att association kan sägas vara huvudnyckeln i minnesteknik, allt sedan Ciceros dagar till idag. Olika tips och trix för att skapa, förstärka

och befästa en koppling mellan något som man vill komma ihåg och något som man redan vet. Man kopplar två saker samman.

I förmedlingen av en tolkning, så landar eller accepteras bara de kopplingar och associationer där mottagaren omedelbart eller efter ansträngning kan uppbringa samma kontaktytor. En anspelning på något okänt uppfattas inte. Det krävs gemensamma referensramar. Man behöver dela eller lära sig den andra sidans "dots". När man delar samma miljö kan vissa fenomen bli mycket stark förknippade med varandra så att de hänger samman som radarpar, eller blir olika sidor av samma mynt. På ett liknande sätt ger Adam möjlighet att få kontakt med en rad associationsfält, där **Adam spelar flera olika roller.**

Avslutning

Jag hoppas att ni fått en inblick i något av själva saken med association och de kopplingar som för mig de senaste åren gått från att vara o-självklara till att bli självklara. Så befinner vi oss alla i svängning mellan det som är självklart och det som är o-självklart. När våra tankar byter kontext, d.v.s. när jag kommer i samtal med dig och vi talar med varandra – då kan det bli tydligt hur våra olika associationer går och hur vi kopplar samman saker. Min förhoppning är att kommande samtal ska bringa klarhet i våra olika självklar- och oklarheter, och så hjälpa varandra att "connect the dots".

Foto: Satu Karmavalo, Studio Koo

Studenthem mitt i Göteborg med regelbundet böneliv

Det kan vara en utmaning att hitta bostad då man flyttar till en ort för att studera. Göteborg utgör här inget undantag – stan har stor brist på bostäder. Flera av studenterna på Församlingsfakulteten bor på det kristna studentboendet Markusgården som kännetecknas av ett regelbundet böneliv. En av dem, Simon Nyfelt, berättar här vad det innebär.

Jag bor på Markusgården och studerar teologi vid Församlingsfakulteten. Markusgården ligger i ett lugnt och stilla villaområde i Johanneberg och det är bara 20 minuters gångavstånd mellan Markusgården och fakulteten, vilket för min del är väldigt praktiskt. Men huset ligger också väldigt nära ett gym, motionsbana och en mataffär.

Vi studenter som bor här befinner oss i åldrarna 18–30 år och de flesta studerar vid Församlingsfakulteten. Gemenskapen är ganska fri på Markusgården, man kommer och går lite. Man kan bara sitta och läsa på sitt rum om man vill, men vi brukar ändå umgås både i större och mindre grupper. Vi äter och fikar ofta tillsammans och på helgerna brukar vi alltid hitta på något. Vi har ett gemenskapsrum där vi också umgås ibland.

Som antagen student på Församlingsfakulteten har du viss förtur till boende på Markusgården. Kontakta studiehandledare Jakob Appell för ytterligare info, tel. 072-325 94 70, eller ansök direkt på hemsidan: www.markusstiftelsen.se

Examenshögtid för STM-studenter Söndag 16 februari

Den 16 februari hålls examenshögtid för några studenter på STM-programmet. STM-programmet erbjuds av *Concordia Theological Seminary* (CTS) och FFG i samarbete. Välkomna med att fira examinerade studenter! Anmälan till expeditionen senast 7/2, programmet sker på engelska.

- 15.00 Andakt, ledd av FFG:s kaplan, Jonatan Ådahl.
15.45 Graduation ceremony, ledd av Naomichi Masaki.
Högtidstal av biskop emeritus Roland Gustafsson, samt medverkan av lärare från FFG och styrelseledamöter i stiftelsen PIBUS.
16.30 (ca) Reception / mingel.

Kommande kurser i STM-programmet:

- 8–12 september *The Book of Revelation*, Daniel Johansson
17–21 november *Justification*, Roland Ziegler

Holy Trinity Today? Tvådagarskurs 24–25 februari

Välkommen på en intensivkurs om treenigheten med Dr. Carl Beckwith, professor i historisk teologi vid *Concordia Theological Seminary* i USA. Detta är ett unikt tillfälle att lyssna till och träffa författaren till boken *The Holy Trinity* i serien *Confessional Lutheran Dogmatics* (Luther Academy, 2016) och lära sig mer om några av de fornyrkliga (och dagsaktuella!) frågorna om treenighetsläran, med pastorala implikationer. Dr Beckwith medverkar också på årets bibelkonferens.

Schema måndag–tisdag 24–25 februari

- 9.00 Morgonandakt och lektion
10.00 Kaffe
10.15 Lektion
11.00 Paus
11.15 Lektion
12.05 Middagsbön följt av lunch (på egen hand)
13.30 Lektion
14.15 Paus
14.30 Lektion
15.15 Paus
15.30 Lektion (slut 16.15)

I anmälningsavgiften 600 kr ingår fika. Anmälan på hemsidan, eller till expeditionen (info@ffg.se eller 031-778 35 40), senast 17 februari: www.ffg.se/kalender/trinity

Nicea 1700 år (AD 325–2025) Anmäl dig senast 17 februari till årets bibelkonferens!

Församlingsfakulteten uppmärksammar med en bibelkonferens 21–22 februari 2025 att det är 1700 år sedan kyrkomötet i Nicea. Orden i den nicenska bekännelsen står sig, men utmanas från olika håll i vår tid. I Kyrkan behöver varje ny generation "vinna" för den nicenska bekännelsens innehåll för att förkunnelsen av Jesus Kristus som sann Gud "för oss och för vår frälsnings skull" inte ska tystna, utan nå ut till jordens alla folk.

Medverkar gör bl.a. Carl Beckwith, professor i historisk teologi vid *Concordia Theological Seminary* och framstående luthersk teolog inom fältet treenighetslära och patristik, och Frank Ole Thoresen, rektor och försteamanuensius i missionsvetenskap på *Fjellhaug Internasjonale Høgskole* i Oslo, med många års missionärsfarenhet.

Konferensavgiften är 400 kr, eller 200 kr per dag (kaffeservering ingår, ej lunch). Anmälan på hemsidan, eller till expeditionen (info@ffg.se eller 031-778 35 40), senast 17 februari: www.ffg.se/kalender/bibelkonferens

Program fredag 21 februari

- 13.30 Inledning med föredrag. *Nicea 325: History and Theology part I*, Carl Beckwith (översättning tillhandahålls)
14.30 Fika
15.00 *Nicea 325: History and Theology part II*, Carl Beckwith (översättning tillhandahålls)
16.15 "Herrens ängel": En kristologisk kategori förkastad i kölvattnet av Nicea men rehabiliterad vid reformationen, Daniel Johansson
17.00 Avslutning

Program lördag 22 februari

- 9.30 Morgonandakt med föredrag. *Visheten i Ordspråksboken 8*, Jonatan Ådahl
10.30 *Paulinsk kristologi med nicenska förtecken*, Timo Laato
11.15 Fika
11.45 *Nicea 325 som skärningspunkt mellan kyrka, teologi och politik*. Några kyrkohistoriska reflexioner, Rune Imberg
12.30 Lunch på egen hand
14.00 *Betydelsen av Tawhid (doktrinen om Allahs enhet) i islam*, Frank Ole Thoresen
14.45 Fika
15.15 "För oss och för vår frälsnings skull." Utläggning av en central sats i Nicenska trosbekännelsen, Torbjörn Johansson
16.00 Avslutning

Fördjupning i fastetid Passionspredikningar & fakultetsföreläsningar

På måndagskvällar (kl. 18.00–18.45) i fastetid inbjuder FFG till passionspredikningar i kapellet och till öppna fakultetsföreläsningar (kl. 19.15–20.00) i stora salen på våning två. Passionspredikningarna följer i år Markus-evangeliets skildring av Jesu lidande, fakultetsföreläsningarna hålls av FFG-lärare utom i Stilla veckan då professor emeritus Anders Jarlert gästföreläser om det bortglömda evighetsallvaret, bl.a. med anledning av att det är 200 år sedan Henric Schartaus död och 100 år sedan Henrik Ringius dog. Till passionspredikningarna och fakultetsföreläsningarna är det ingen anmälan eller avgift, man kan komma på bara ett av tillfällena, kaffe serveras mellan passionspredikan och föreläsning. Välkommen!

10 mars:

- 18.00 *Passionspredikan (Mark 14:1–11)*, Jonatan Ådahl
19.15 *Vår djupaste prövning: Är jag älskad?*, Fredrik Brosché

17 mars:

- 18.00 *Passionspredikan (Mark 14:12–31)*, Erik J Andersson
19.15 *Axel B Svensson passionspredikar och påskpredikar*, Erik J Andersson

24 mars:

- 18.00 *Passionspredikan (Mark 14:32–42)*, Timo Laato
19.15 *Min passion i livet?*, Timo Laato

31 mars:

- 18.00 *Passionspredikan (Mark 14:43–52)*, Torbjörn Johansson
19.15 *Nådstolen – platsen för försoning mellan Gud och människa*, Torbjörn Johansson

7 april:

- 18.00 *Passionspredikan (Mark 14:53–72)*, Niklas Antonsson
19.15 *Trogen i det lilla – Luthers kallelselära i historisk belysning*, Niklas Antonsson

14 april:

- 18.00 *Passionspredikan (Mark 15:1–20)*, Jakob Appell
19.15 *Det bortglömda evighetsallvaret. Henric Schartau (död 1825), Henrik Ringius (död 1925) och år 2025*. Anders Jarlert, professor emeritus i kyrkohistoria vid Lunds universitet

Esters bok Bibelhelg 9–10 maj

FFG inbjuder åter vänner och understödare till fördjupning och samling kring Guds ord. Bibelhelgen handlar om Esters bok och undervisningen leds av Erik J Andersson och Timo Laato. Erik är lärare i missiologi på FFG och därtill författare till *Stjärna på bortaplan: Bibelstudier över Esters bok* (BV-Förlag, 2018). I anmälningsavgiften 300 kr ingår kaffe, enklare förtäring och ett exemplar av Eriks bok.

Anmälan på hemsidan, eller till expeditionen (info@ffg.se eller 031-778 35 40), senast 3 maj: www.ffg.se/kalender/bibelhelg

Program fredag 9 maj

- 18.00 Inledning med bibeltimme: *Esters bok I*, Erik J Andersson
19.00 Kvällsmat
19.30– *Esters bok II*, Erik J Andersson
20.30

Program lördag 10 maj

- 9.30 Morgonbön med föredrag: *Trons kvinnor i Bibeln*, Timo Laato
10.30 Fika
11.00 *Esters bok III*, Erik J Andersson
12.00 Lunch serveras
13.00– *Esters bok IV*, Erik J Andersson
14.00

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds tidningen med uppgift om nya adressen

Lärd för att lära – nya studenter?

Församlingsfakulteten inbjuder hösten 2025 till teologiska studier. Att studera på FFG innebär att formellt vara inskriven som student på *Fjellhaug Internasjonale Høgskole* i Oslo, vilket ger en norsk högskoleexamen i teologi och behörighet att söka studiemedel från CSN (i Sverige), men att ha sin studiemiljö och undervisning på Församlingsfakulteten. Utbildningen använder sig av den pedagogiska modellen ”flipped classroom”. Det betyder att studenterna inför varje lektion i klassrummet läser angiven litteratur och tittar på förinspelade lektioner, d.v.s. kommer bättre förberedda till lektionerna. Klassrumsundervisningen får då mer utrymme för den typ av samtal och diskussioner som innebär att studiematerialet tillgodogörs mera effektivt. Att så faktiskt sker bekräftas av FFG:s studenter genom kursutvärderingarna. För den som önskar en ännu mer pastoralt formativ utbildning finns **Pastoralt tillval** som löper parallellt med teologistudiet, med teoretisk/praktisk fördjupning i sådana ämnen som homiletik, kateketik, själavård, liturgik, diakonik, mission och församlingsbyggande.

Teologiskt basår (1 år)

Detta är utbildningen som passar dig som önskar ett lite mer avancerat alternativ till bibelskola (60 studiepoäng) eller dig som har begränsade studiemöjligheter. Teologiskt basår kan följas både på *halvfart* och på *distans*. Möjlighet finns att fortsätta med andra året på det treåriga Bachelor-programmet.

Termin 1:

- Introduktion till Bibeln
- Introduktion till praktisk teologi & missionsvetenskap
- Kyrkohistoria & konfessionskunskap

Termin 2:

- Kristen tro, etik & livsåskådning
- Världsreligionerna
- Bibelämne

Anmäl dig till någon av våra utbildningar senast 5 april. Har antagningstiden gått ut ber vi dig kontakta FFG för andra ansökningsvägar. Efter återkoppling från FFG görs ansökan till Fjellhaug. För mer information om båda programmen och ansökningsformulär: www.ffg.se/utbildningar

För studiebesök eller personlig kontakt för att diskutera anpassade studier, antagningskrav, ekonomi, boende, eller andra praktiska frågor, kontakta studiehandledare@ffg.se, tel. 072-325 94 70

Bachelor teologi & mission (3 år)

För dig som söker teologisk högskoleexamen som kan användas för vidare (master-) studier i Sverige eller som grund för präst- eller pastorsutbildning med krav på minst 180 studiepoäng i teologi är detta en lämplig utbildning.

Termin 1:

- Introduktion till Bibeln
- Nytestamentlig grekiska
- Kyrkohistoria & konfessionskunskap

Termin 2:

- Kristen tro, etik & livsåskådning
- Filosofi för teologer
- Grekisk text (NT)

Termin 3:

- Examen Facultatum
- Markusevangeliet
- Introduktion till praktisk teologi & missionsvetenskap

Termin 4:

- Missionsteologi
- Världsreligionerna
- Homiletik & själavård

Termin 5:

- Kristologi & frälsningslära
- Psaltaren
- Mission i kontext

Termin 6:

- Romarbrevet & paulinsk teologi
- Hebreiska *
- Examensuppsats

* Ickespråklig variant möjlig